

No 1527

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

Υπόθεση   **È È**   **και λοιποί κατά Ελλάδα**

(Προσφυγή υπ'αρ. 41714/08)

Απόφαση

Στρασβούργο, 3 Φεβρουαρίου 2011

Η απόφαση αυτή είναι οριστική. Μπορεί να επέλθουν αλλαγές ως προς την μορφή.

No 1527

Στην υπόθεση **È È και λοιποί κατά Ελλάδας,**

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), συνεδρίασε σε Επιτροπή που την αποτελούσαν οι κάτωθι :

Elisabeth Steiner, *Πρόεδρος,*

Sverre Erik Jebens,

Γεώργιος Νικολάου, *Δικαστές,*

Και ο André Wampach, *Αναπληρωτής Γραμματέας Τμήματος,*

Αφού διασκέφθηκε σε Συμβούλιο στις 13 Ιανουαρίου 2011,

Εξέδωσε την ακόλουθη απόφαση, που υιοθετήθηκε την ημερομηνία αυτή :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση προέκυψε μετά από προσφυγή που άσκησαν (αρ. 41714/08) κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, τριάντα τέσσερις υπήκοοι αυτής, τα ονόματα των οποίων αναφέρονται στο παράρτημα, («οι προσφεύγοντες») και οι οποίοι προσέφυγαν στο Δικαστήριο στις 30 Ιουλίου 2008 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Οι προσφεύγοντες εκπροσωπούνται από την κα Ζ.Τσιλιούκα-Μουσμουλά, Δικηγόρο Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τους πληρεξουσίους της, τον κο Κ.Γεωργιάδη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και την κα Μ.Γερμάνη, Δικαστική Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 16 Νοεμβρίου 2009, η Πρόεδρος του Πρώτου Τμήματος αποφάσισε να κοινοποιήσει τις αιτιάσεις σχετικά με τα άρθρα 6 §1 (διάρκεια της διαδικασίας) και 13 της Σύμβασης στην Κυβέρνηση. Κατ' εφαρμογή του Πρωτοκόλλου υπ' αρ. 14, η προσφυγή παραπέμφθηκε σε Επιτροπή.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ

I. ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Οι προσφεύγοντες συμμετέχουν στο Εθνικό Σύστημα Υγείας (ΕΣΥ) ως γιατροί με τον βαθμό του Διευθυντή και εργάζονται ή εργαζόντουσαν στο Δημόσιο Νοσοκομείο «Ευαγγελισμός».

1. *Η διαδικασία που ασκήθηκε την 1^η Φεβρουαρίου 1995*

5. Την 1^η Φεβρουαρίου 1995 προσέφυγαν στο Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών με αίτηση ακύρωσης κατά της άρνησης του Νοσοκομείου να τους πληρώσει αποζημίωση για υπερωρίες, ορισμένη στο 1/65^ο του βασικού τους μισθού σύμφωνα με απόφαση της 14^{ης} Ιουνίου 1991 του Υπουργού Οικονομίας ενώ δεν είχαν λάβει μεταξύ 1^{ης} Ιουλίου 1991 και 31^{ης} Δεκεμβρίου 1993 παρά ένα ποσό που αντιστοιχούσε στο 1/100^ο του μισθού τους, με βάση απόφαση της 29^{ης} Ιουλίου 1991 του ίδιου Υπουργού. Η τελευταία αυτή απόφαση απέκλειε τους γιατρούς του ΕΣΥ από την αύξηση της αποζημίωσης.

6. Με προδικαστική απόφαση της 30^{ης} Ιουνίου 1997 (που επιδόθηκε στους προσφεύγοντες στις 24 Οκτωβρίου 1997), το Διοικητικό Πρωτοδικείο ζήτησε από το Υπουργείο Οικονομίας να του γνωστοποιήσει αν η απόφαση του Υπουργού της 29^{ης} Ιουλίου είχε κοινοποιηθεί στους ενδιαφερόμενους οργανισμούς. Με προδικαστική απόφαση της 31^{ης} Δεκεμβρίου 1998 (που κοινοποιήθηκε στους προσφεύγοντες στις 8 Μαρτίου 1999), το Διοικητικό Πρωτοδικείο επανέλαβε το ίδιο αίτημα. Με μια τρίτη προδικαστική απόφαση της 30^{ης} Απριλίου 2001 (που επιδόθηκε στους προσφεύγοντες στις 16 Ιουλίου 2001), το Διοικητικό Πρωτοδικείο ζήτησε από το Υπουργείο Οικονομίας να το ενημερώσει αν η απόφαση της 14^{ης} Ιουνίου 1991 εφαρμόστηκε πράγματι στους δημόσιους υπαλλήλους του Δημοσίου, των ΟΤΑ και σε άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

7. Με απόφαση της 25^{ης} Οκτωβρίου 2005 (που επιδόθηκε στις 16 Φεβρουαρίου 2006), το Διοικητικό Πρωτοδικείο απέρριψε το αίτημα των προσφευγόντων. Έκρινε ότι η υπουργική απόφαση της 14^{ης} Ιουνίου 1991 έπρεπε να θεωρηθεί ως μη γενομένη, όπως το είχε ήδη κρίνει το Συμβούλιο Επικρατείας σε άλλες περιπτώσεις, επειδή δεν είχαν τηρηθεί οι διατυπώσεις για την δημοσίευσή της. Συνεπώς, δεν μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως νόμιμη βάση για να ικανοποιηθεί το αίτημα των προσφευγόντων.

No 1527

8. Στις 4 Απριλίου 2006, οι προσφεύγοντες άσκησαν έφεση κατά της απόφασης αυτής ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών. Η συνεδρίαση, που αρχικά ορίστηκε για τις 10 Ιανουαρίου 2007, μεταφέρθηκε στις 5 Δεκεμβρίου 2007, με αίτημα του δικηγόρου τους, στην συνέχεια στις 3 Δεκεμβρίου 2008, εν αναμονή της απόφασης της Μείζονος Σύθεσης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στην υπόθεση *Αρβανιτάκη-Ρομπότη Κατά Ελλάδας* (αρ. 27278/03) που εκδόθηκε στις 15 Φεβρουαρίου 2008. Η διαδικασία φαίνεται να εκκρεμεί ακόμη.

2. *Η διαδικασία που ασκήθηκε στις 29 Δεκεμβρίου 1998*

9. Στις 29 Δεκεμβρίου 1998, οι προσφεύγοντες προσέφυγαν στο Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών με αγωγή όμοια με την προηγούμενη αλλά για την περίοδο από 1^{ης} Ιανουαρίου 1994 ως τις 31 Ιουλίου 1996.

10. Η δικάσιμος έγινε στις 19 Σεπτεμβρίου 2001.

11. Με απόφαση της 30^{ης} Νοεμβρίου 2001 (που επιδόθηκε στους προσφεύγοντες στις 11 Μαρτίου 2002), το Διοικητικό Πρωτοδικείο απέρριψε τα αιτήματά τους. Έκρινε ότι τόσο η υπουργική απόφαση της 14^{ης} Ιουνίου 1991 όσο αυτή της 29^{ης} Ιουλίου 1991 δεν είχαν αποτελέσει αντικείμενο δημοσίευσης όπως αυτό προβλεπόταν από το Νόμο. Συνεπώς, επειδή είχαν δημοσιευθεί κατά παράβαση των επιταγών του νόμου, έπρεπε να θεωρηθούν ως μη γενόμενες. Το Διοικητικό Πρωτοδικείο έκρινε επίσης, ότι η απόφαση της 29^{ης} Ιουλίου 1991 είχε ακυρωθεί με απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, γιατί είχε υπαγορευθεί *πλέον των αιτηθέντων (ultra petita)*. Η απόφαση επιδόθηκε στους προσφεύγοντες στις 11 Μαρτίου 2002.

12. Στις 9 Μαΐου 2002, οι προσφεύγοντες προσέφυγαν στο Διοικητικό Εφετείο Αθηνών που συνεδρίασε στις 18 Νοεμβρίου 2004 και απέρριψε την έφεση στις 23 Δεκεμβρίου 2004. Η απόφαση καθαρογράφηκε στις 2 Φεβρουαρίου 2005.

13. Στις 13 Απριλίου 2005, οι προσφεύγοντες άσκησαν αναίρεση ενώπιον του Συμβουλίου Επικρατείας. Η δικάσιμος, που αρχικά ορίστηκε για τις 27 Μαρτίου 2006, αναβλήθηκε αυτεπαγγέλτως για τις 13 Νοεμβρίου 2006, στην συνέχεια για τις 30 Απριλίου, για τις 12 Νοεμβρίου 2007, 17 Μαρτίου, 31 Μαρτίου, 23 Ιουνίου, 8 Δεκεμβρίου 2008 και τέλος για τις 2 Φεβρουαρίου 2009. Με απόφαση της 18^{ης} Ιανουαρίου 2010, το Συμβούλιο Επικρατείας απέρριψε τα αιτήματα των προσφευγόντων.

3. *Η διαδικασία που ασκήθηκε στις 19 Δεκεμβρίου 2001*

14. Στις 19 Δεκεμβρίου 2001, οι προσφεύγοντες προσέφυγαν επίσης στο Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών με όμοια αγωγή κατά του Νοσοκομείου και του Δημοσίου για την περίοδο από 1^η Ιουλίου 1991 ως 31 Ιουλίου 1996.

15. Με μια πρώτη απόφαση της 28^{ης} Νοεμβρίου 2005, το Διοικητικό Πρωτοδικείο απέρριψε την αγωγή στον βαθμό που απευθυνόταν κατά του Νοσοκομείου, και με μια δεύτερη απόφαση της 23^{ης} Νοεμβρίου 2006, στο βαθμό που απευθυνόταν κατά του Δημοσίου. Οι αποφάσεις επιδόθηκαν στους προσφεύγοντες στις 25 Μαΐου και 20 Ιουνίου 2007. Οι προσφεύγοντες δεν άσκησαν έφεση κατά των αποφάσεων αυτών.

II. ΤΟ ΟΙΚΕΙΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

16. Σύμφωνα με το άρθρο 33 του Διατάγματος 341/1978 σε ισχύ κατά την ημερομηνία προσφυγής των προσφευγόντων στο Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών, ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου μπορούσε ανά πάσα στιγμή να ορίσει δικάσιμο σε ημερομηνία πιο κοντινή από αυτή που ορίστηκε αρχικά, είτε αυτεπαγγέλτως είτε με αίτημα ενός των διαδίκων.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ

I. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6§1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

17. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται για την διάρκεια των διαδικασιών ενώπιον των Διοικητικών Δικαστηρίων. Επικαλούνται το άρθρο 6 §1 της Σύμβασης, το οικείο μέρος της οποίας προβλέπει τα εξής :

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό δικαστηρίου, (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών του αστικής φύσεως (...)

A. Ως προς το παραδεκτό

18. Κατά πρώτον, η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή για μη τήρηση της εξάμηνης προθεσμίας. Ως προς αυτό, αναφέρεται στην προσφυγή των προσφευγόντων οι οποίοι δεχόντουσαν ότι η πρώτη διαδικασία στην πραγματικότητα έληξε με την απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου της 25^{ης} Οκτωβρίου 2005, που απέρριψε τα αιτήματά τους αφού η Νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, ιδίως οι

No 1527

αποφάσεις υπ' αρ. 3049/2005 και 3160/2005 δεν ήταν ευνοϊκές γι αυτούς. Ομοίως, η τρίτη διαδικασία έληξε στις 25 Μαΐου και 20 Ιουνίου 2007, με την επίδοση των αποφάσεων του Διοικητικού Πρωτοδικείου στους προσφεύγοντες, επομένως πάνω από έξι μήνες πριν από την προσφυγή στο Δικαστήριο.

19. Κατά δεύτερο λόγο, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι κληρονόμοι του ενός από τους προσφεύγοντες, Ευαγγελία (αρ. 12^α), Αργυρώ (αρ. 12β) και Κωνσταντίνος (αρ.12γ) Καρδάρá και Καρδάρás αντίστοιχα, καθώς και οι προσφεύγοντες Αντώνιος Κουρκουμπάς (αρ.14) και Πλούταρχος Πιπερόπουλος (αρ. 19) δεν αναφέρονται μεταξύ αυτών που άσκησαν αναίρεση ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας στην δεύτερη διαδικασία. Η διαδικασία αυτή δεν πρέπει επομένως να ληφθεί υπόψη ως προς αυτούς.

20. Κατά τρίτο λόγο, η Κυβέρνηση σημειώνει ότι ο προσφεύγων Ευριπίδης Μερτζάνος (αρ. 16) παραιτήθηκε από την διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου.

21. Οι προσφεύγοντες υπογραμμίζουν ότι έκριναν σκόπιμο να συνεχίσουν την πρώτη διαδικασία ενώπιον του Ανωτάτων Δικαστηρίων γιατί στο παρελθόν είχε υπάρξει διαφωνία της νομολογίας ως προς αυτού του είδους τα ζητήματα. Ισχυρίζονται, επίσης ότι οι προσφεύγοντες που αναφέρονται από την Κυβέρνηση είναι θύματα των επικαλούμενων παραβιάσεων εξίσου όπως οι άλλοι προσφεύγοντες.

22. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι δεν μπορεί να επιληφθεί μιας υπόθεσης παρά αφού εξαντληθούν τα εθνικά ένδικα μέσα και εντός προθεσμίας έξι μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία ο ενδιαφερόμενος έλαβε γνώση της οριστικής εθνικής απόφασης, Επιπλέον δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο να αξιολογήσει τις πιθανότητες επιτυχίας των προσφευγόντων όταν αυτοί αποφασίζουν να εξαντλήσουν τα εθνικά ένδικα μέσα, Επομένως πρέπει να απορριφθεί η ένσταση της Κυβέρνησης όσον αφορά την πρώτη διαδικασία, στον βαθμό που αυτή εξακολουθεί να εκκρεμεί ενώπιον του Εφετείου κατά την ημερομηνία προσφυγής στο Δικαστήριο.

23. Αντίθετα, το Δικαστήριο θεωρεί ότι πρέπει να κάνει δεκτή την ένσταση της Κυβέρνησης σχετικά με την τρίτη διαδικασία: αυτή

ολοκληρώθηκε στις 20 Ιουνίου 2007 και η προσφυγή κατατέθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 30 Ιουλίου 2008.

24. Επιπλέον, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η δεύτερη διαδικασία ολοκληρώθηκε το 2005 για τους προσφεύγοντες, Ευαγγελία (αρ. 12^α), Αργυρώ (αρ. 12β) και Κωνσταντίνο (αρ.12γ) Καρδαρά, καθώς και για τους προσφεύγοντες Αντώνιο Κουρκουμπά (αρ. 14) και Πλούταρχο Πιπερόπουλο (αρ. 19), και επομένως ως προς αυτούς το τμήμα αυτό της αιτίας πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτο για μη τήρηση της προθεσμίας έξι μηνών, κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 §1 και 4 της Σύμβασης.

25. Τέλος, πρέπει να διαχωριστεί η υπόθεση του κου Ευριπίδη Μερτζάνου (αρ. 16), που παραιτήθηκε, από αυτή των άλλων προσφευγόντων και να διαγραφεί από το πινάκιο.

26. Το Δικαστήριο διαπιστώνει, ότι όσον αφορά τα υπόλοιπα, η αιτίαση που αντλείται από το άρθρο 6 §1 δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Το Δικαστήριο σημειώνει επίσης ότι δεν αντίκειται σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Επομένως, θα πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Ως προς την ουσία

27. Όσον αφορά την πρώτη διαδικασία, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η υπό κρίση περίοδος άρχισε την 1^η Φεβρουαρίου 1995, με την προσφυγή στο Διοικητικό Πρωτοδικείο, και εκκρεμεί ακόμη ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου. Διήρκεσε λοιπόν πάνω από δεκαπέντε έτη για δύο βαθμούς δικαιοδοσίας. Η υπό κρίση περίοδος για την δεύτερη διαδικασία άρχισε στις 29 Δεκεμβρίου 1998 με την προσφυγή στο Διοικητικό Πρωτοδικείο και ολοκληρώθηκε στις 18 Ιανουαρίου 2010, με την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας. Επομένως, διήρκεσε πάνω από έντεκα έτη για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

28. Η Κυβέρνηση επικαλείται την πολυπλοκότητα της υπόθεσης, που έθετε πολλά σύνθετα νομικά ζητήματα ενώ αποτελούσε αντικείμενο άλλης εκκρεμής διαδικασίας ενώπιον της Ολομέλειας του Συμβουλίου Επικρατείας, και τον αριθμό των εναγόντων στις διαδικασίες αυτές (εβδομήντα στην πρώτη διαδικασία και εξήντα οκτώ στην δεύτερη). Κατά την άποψη της Κυβέρνησης, η διάρκεια των διαδικασιών οφείλεται επίσης στην στάση των προσφευγόντων που έδειξαν έλλειψη ενδιαφέροντος για την ταχεία διεξαγωγή αυτών, ιδίως την παράλειψή τους να κάνουν χρήση

των νομοθετικών διατάξεων που επιτρέπουν τον ορισμό δικασίμου σε πιο σύντομη προθεσμία.

29. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η υπόθεση δεν ήταν περίπλοκη αφού αφορούσε μόνο την ερμηνεία μιας μόνης νομοθετικής διάταξης. Όσον αφορά το πρόβλημα που τίθεται από τον μεγάλο αριθμό των εναγόντων, που επικαλείται η Κυβέρνηση, αυτό δεν αφορά παρά την Γραμματεία του Δικαστηρίου, και όχι τους Δικαστές της έδρας. Τέλος, υπογραμμίζουν ότι οι διατάξεις που επιτρέπουν την επιτάχυνση της διαδικασίας σπάνια εφαρμόζονται, μόνον σε ορισμένες εξαιρετικές περιπτώσεις, όπως στις συντάξεις βαριά αναπήρων ατόμων. Οι καθυστερήσεις για τον καθορισμό των δικασίμων ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών και το διοικητικό Εφετείο Αθηνών φτάνουν τα πέντε ακόμη και τα έξι έτη.

30. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διαδικασίας εκτιμάται ανάλογα με τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης και σύμφωνα με κριτήρια που έχει καθιερώσει η Νομολογία του Δικαστηρίου, ειδικότερα την δυσκολία της υπόθεσης, την συμπεριφορά των προσφευγόντων και των αρμοδίων αρχών καθώς και την σημασία της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλ. μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αρ. 30979/96, §43, CEDH 2000-VII).

31. Όσον αφορά την πρώτη διαδικασία, το Δικαστήριο σημειώνει ότι το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών έκανε περίπου δέκα έτη για να εκδώσει την απόφασή του, περίοδο κατά την οποία εξέδωσε τρεις προδικαστικές αποφάσεις. Η έφεση που ασκήθηκε στις 4 Απριλίου 2006 εκκρεμεί ακόμη ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου. Η δικάσιμος που μεταφέρθηκε στις 3 Δεκεμβρίου 2008, εν αναμονή της απόφασης της Μείζονος Σύνοψης του Δικαστηρίου στην υπόθεση *Αρβανιτάκη-Ρομπότη κατά Ελλάδας* (αρ. 27278/03) που εκδόθηκε στις 15 Φεβρουαρίου 2008, εξακολουθεί να μην έχει γίνει.

32. Όσον αφορά την δεύτερη διαδικασία, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η διαδικασία ενώπιον του Συμβουλίου Επικρατείας διήρκεσε λίγο λιγότερο από πέντε έτη και υπέστη οκτώ αναβολές αυτεπαγγέλτως. Πέρα από την διάρκεια αυτή, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η διάρκεια από την προσφυγή στο Δικαστήριο (29 Δεκεμβρίου 1998) και μέχρι την καθαρογραφή της απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών (2 Φεβρουαρίου 2005) είναι επίσης υπερβολικά μεγάλη.

No 1527

33. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο συμπεραίνει την υπέρβαση της «εύλογης προθεσμίας» και την παραβίαση του άρθρου 6 §1 της Σύμβασης.

II. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

34. Οι προσφεύγοντες επικαλούνται το άρθρο 13 της Σύμβασης και παραπονούνται για την απουσία πραγματικής προσφυγής για να παραπονεθούν για την διάρκεια της διαδικασίας.

35. Η Κυβέρνηση αντιτίθεται στην θέση αυτή. Υποστηρίζει ότι οι προσφεύγοντες μπορούσαν αφενός, να ζητήσουν να οριστεί δικάσιμος σε μια πιο κοντινή προθεσμία από αυτή που ορίστηκε αρχικά και, αφετέρου, να καταθέσουν αγωγή προς αποζημίωση θεμελιωμένη στο άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα.

36. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η αιτίαση αυτή συνδέεται προς αυτή που εξετάστηκε ανωτέρω και επομένως πρέπει και αυτή να κηρυχθεί παραδεκτή.

37. Υπενθυμίζει ότι είχε ήδη την ευκαιρία να διαπιστώσει ότι η ελληνική έννομη τάξη δεν προσέφερε στους ενδιαφερομένους μια πραγματική προσφυγή υπό την έννοια του άρθρου 13 της Σύμβασης που να τους επιτρέπει να παραπονεθούν για την διάρκεια της διαδικασίας (βλ. μεταξύ πολλών άλλων, *Φραγγαλέξη κατά Ελλάδας*, αρ. 18830/03, 9 Ιουνίου 2005, §§ 18-23 και *Τσουκαλάς κατά Ελλάδας*, αρ. 12286/08, 22 Ιουλίου 2010). Το Δικαστήριο δεν διαβλέπει στην υπό κρίση υπόθεση κανένα λόγο να αποστασιοποιηθεί από τη νομολογία αυτή, πολύ περισσότερο αφού η Κυβέρνηση δεν υποστηρίζει ότι η ελληνική έννομη τάξη εφοδιάστηκε, εντωμεταξύ με ένα τέτοιο ένδικο μέσο.

38. Επομένως υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 στην υπό κρίση υπόθεση.

III. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ

39. Οι προσφεύγοντες επικαλούνται το άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου και παραπονούνται ότι στερήθηκαν από ένα μέρος της αποζημίωσης για υπερωρίες στην οποία υποστηρίζουν ότι είχαν δικαίωμα.

No 1527

40. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι όντες όλοι γιατροί που εργαζόντουσαν για ένα δημόσιο Νοσοκομείο, οι προσφεύγοντες είχαν κινήσει τις αγωγές ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου για να τους καταβληθεί ένα συμπλήρωμα αποζημίωσης που οριζόταν σε ένα ποσοστό του μισθού τους, λόγω υπερωριών που έγιναν, βασιζόμενοι σε μια υπουργική απόφαση της 14^{ης} Ιουνίου 1991. Το Διοικητικό Πρωτοδικείο απέρριψε τα αιτήματά τους, στηριζόμενο σε προηγούμενη Νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας που κήρυττε την υπουργική απόφαση που προέβλεπε την αποζημίωση αυτή αβάσιμη και μη γενομένη λόγω της μη τήρησης των διατυπώσεων δημοσιότητας.

41. Η αιτίαση των προσφευγόντων στην υπόθεση αυτή είναι παρόμοια με αυτή που αναφέρεται στις δύο υποθέσεις ίδιου τύπου : τις αποφάσεις *Αρβανιτάκη-Ρομπότη κατά της Ελλάδας* (αρ.27278/03, 18 Μαΐου 2006) και *Αβδελίδης και λοιποί κατά Ελλάδας* (αρ.15938/06, 10 Απριλίου 2008), στις οποίες το Δικαστήριο αποφάνθηκε ως εξής :

«Το Δικαστήριο θεωρεί ότι η υποτιθέμενη αξίωση των προσφευγόντων δεν μπορεί να θεωρηθεί ως «περιουσία» υπό την έννοια του άρθρου 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου, αφού δεν έχει διαπιστωθεί με δικαστική απόφαση με ισχύ δεδικασμένου. Ωστόσο αυτή είναι η προϋπόθεση για να είναι βέβαιη και απαιτητή μια αξίωση και, συνεπώς, να προστατεύεται από το άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου (βλ. ιδίως, *Ελληνικά Διυλιστήρια Stran και Στρατής Ανδρεάδης κατά Ελλάδας*, 9 Δεκεμβρίου 1994, §59, σειρά Α, αρ. 301-B). Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο σημειώνει ότι όσο η υπόθεσή τους εκκρεμούσε ενώπιον των Εθνικών Δικαστηρίων, η αγωγή τους δεν γεννούσε, στο πρόσωπο των προσφευγόντων, κανένα δικαίωμα απαίτησης, αλλά μόνο το ενδεχόμενο να αποκτήσουν τέτοια απαίτηση. Ως εκ τούτου, η απόφαση υπ' αρ. 3049/2005 του Συμβουλίου Επικρατείας που απέρριψε τα αιτήματα των προσφευγόντων δεν μπόρεσε να έχει ως συνέπεια να τους στερήσει από περιουσία της οποίας ήταν δικαιούχοι.»

42. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο δεν βλέπει λόγο να αποστασιοποιηθεί από το συμπέρασμα αυτό.

43. Επομένως συνάγεται ότι το τμήμα αυτό της προσφυγής πρέπει να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

IV. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

44. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

No 1527

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

45. Οι προσφεύγοντες ζητούν 18.000 € λόγω της ηθικής βλάβης που υπέστησαν.

46. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι οι προσφεύγοντες επιχειρούν να πετύχουν με την ηθική βλάβη τα ποσά που θα είχαν αποκτήσει αν τα ελληνικά δικαστήρια είχαν κάνει δεκτές τις αγωγές τους. Αυτό προκύπτει σαφώς από το ότι στην προσφυγή τους, αρχικά ζητούσαν 18.000 € για υλική ζημία και 1.800 € για ηθική βλάβη.

47. Το Δικαστήριο δεν θεωρεί ότι υπάρχει αιτιώδης συνάφεια ανάμεσα στην διαπιστωθείσα παραβίαση και την επικαλούμενη υλική ζημία, αν υποτεθεί ότι υπάρχει, και απορρίπτει το αίτημα αυτό. Αντίθετα, θεωρεί ότι η επιμήκυνση της (ή των) επίδικης(ων) διαδικασίας (διαδικασιών) πέρα από την «εύλογη προθεσμία» προκάλεσε στους προσφεύγοντες ορισμένη ηθική βλάβη που δικαιολογεί την επιδίκαση αποζημίωσης. Λαμβάνοντας υπόψη τον αριθμό των προσφευγόντων, τον αριθμό των διαδικασιών, την φύση της διαπιστωθείσας παραβίασης καθώς και την ανάγκη να οριστούν τα ποσά κατά τέτοιο τρόπο ώστε το συνολικό ποσό να συνάδει με τη νομολογία του επί του θέματος και να είναι εύλογο υπό το πρίσμα του διακυβεύματος της σχετικής διαδικασίας (*Αρβανιτάκη-Ρομπότη Κατά Ελλάδας* [GC] (αρ. 27278/03)), το Δικαστήριο επιδικάζει το αιτούμενο ποσό, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος, σε καθένα από τους προσφεύγοντες που αναφέρονται με τους αρ. 1 έως 11, 13 έως 15, και 18 έως 34. Το ίδιο ποσό πρέπει να επιδικαστεί συνολικά στους κληρονόμους του προσφεύγοντα Χαράλαμπου Καρδαρά (αρ. 12) και του προσφεύγοντα Νικολάου Παπαδάκη (αρ. 17).

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

48. Οι προσφεύγοντες διευκρινίζουν ότι για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη ενώπιον των Εθνικών Δικαστηρίων, καθώς και για αυτά ενώπιον του Δικαστηρίου, καθένας κατέβαλε το ποσό των 6.690 €. Ωστόσο, ζητούν μόνο το ποσό των 250 € συνολικά για έξοδα και δικαστική δαπάνη.

No 1527

49. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι οι προσφεύγοντες δεν προσκομίζουν τα απαραίτητα δικαιολογητικά για τα ποσά που ζητούν.

50. Λαμβάνοντας υπόψη την απουσία κάθε δικαιολογητικού από πλευράς προσφευγόντων και τη νομολογία του επί του θέματος, το Δικαστήριο απορρίπτει το αίτημα σχετικά με τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη.

Γ. Τόκοι υπερημερίας.

51. Το Δικαστήριο κρίνει σωστό να υπολογίσει το ύψος των τόκων υπερημερίας με βάση το επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Κεντρικής Ευρωπαϊκής Τράπεζας προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. Διαχωρίζει την υπόθεση του προσφεύγοντα υπ' αρ. 16 από αυτή των άλλων προσφευγόντων και την διαγράφει από το πινάκιο,
2. Κηρύσσει παραδεκτές τις αιτιάσεις σχετικά με τα άρθρα 6 § 1 και 13 της Σύμβασης κατά της πρώτης και δεύτερης διαδικασίας, με εξαίρεση των αιτιάσεων των προσφευγόντων αρ. 12, 14 και 19 σχετικά με την δεύτερη διαδικασία, και απαράδεκτη για το υπόλοιπο μέρος της προσφυγής,
3. Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 §1 της Σύμβασης
4. Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης
5. Αποφαίνεται
  - α) ότι το καθ' ου η προσφυγή Κράτος υποχρεούται να καταβάλει, εντός τριών μηνών, σε καθένα από τους προσφεύγοντες υπό τους αρ. 1 έως 11, 13 έως 15 και 18 έως 34 και συνολικά στους προσφεύγοντες υπό τον αρ. 12 και υπό τον αρ. 17, 18.000 € (δεκαοκτώ χιλιάδες ευρώ), λόγω ηθικής βλάβης, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος
  - β) ότι από την παρέλευση της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα αυξάνεται με απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο διευκολύνσεως

No 1527

οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

6. *Απορρίπτει* την αίτηση δίκαιης ικανοποίησης για τα περαιτέρω.

Συντάχτηκε στα γαλλικά, στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 3 Φεβρουαρίου 2011, κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§2 και 3 του Κανονισμού.

André Wampach
Αναπληρωτής Γραμματέας

Elisabeta Steiner
Πρόεδρος

No 1527

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

È È και λοιποί

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο έγγραφο
Η μεταφράστρια

Μαρία Καραμπάτσα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
REPUBLIQUE HELLENIQUE, MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES, SERVICE DE TRADUCTION
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION SERVICE